

Høj mælketildeling til småkalve

*Kalverådgiver Rikke Engelbrecht, Vestjysk Landboforening
Konsulent Henrik Martinussen, SEGES*

Sunde kalve er grundlaget for fremtiden i malkekvægsbesætninger. Kalvene skal udvikle sig til holdbare og højtydende produktionsdyr, og det kræver optimal ernæring og management fra starten af kalvens liv. Adskillige forsøg har vist, at foderniveauet i mælkefodringsperioden har betydning for kalvens senere mælkeydelse som ko. Derudover har mængden af sødmælk og/eller mælkeerstatning betydning for tilvækst og sundhed.

Men et er forsøg – noget andet er praksis – derfor gennemførte vi en demonstration i tre besætninger i 2013/14 med det formål at demonstrere, hvilken effekt tildeling af enten en moderat mælkemængde på 6 liter pr. kalv pr. dag eller tildeling af høj mælkemængde på 10 liter kalv pr. dag har på kalvenes tilvækst, foderoptagelse og sundhed. Der er behov for mere viden om en optimal fravænningsstrategi. Hvilken nedtrapningsstrategi er den optimale? Hvordan fravænner du en kalv, der har fået 10 liter mælk pr. dag? For at svare på det, blev kalvene på høj mælkemængde fravænnet over 14 dag, enten med én daglig udfodring af 5 liter mælk i et måltid eller med to daglige måltider á 2,5 liter pr. gang.

De tre deltagende besætninger varierede i størrelse mellem 400 til over 1.000 årskøer alle af stor race. Opstaldning af kalvene var vidt forskellige mellem besætningerne og dækkede udendørs hytteopstaldning i enkelt- og fælleshytter, såvel som traditionel. Holdstørrelsen varierede og var forskellig fra besætning til besætning, således at i den ene besætning var der altid seks kalve pr. hold, mens det i en anden besætning varierede mellem 3-25 kalve. Besætningerne dækker på denne måde det store spænd, der er i praksis mellem besætninger, og resultaterne vil derfor kunne overføres til andre besætninger.

I den største deltagende besætning blev alle kalve født i løbet af en uge tildelt samme behandling, her indgik der normalt 4 grupper af kalve pr. uge. I to af besætningerne blev de forskellige bokse/grupper af kalve skriftligt tildelt forskellige behandlinger. I to af besætningerne blev kalvene indsat i fællesboks samtidig med, at de startede tildelt 10 liter mælk pr. kalv pr. dag. I den tredje besætning blev kalvene tildelt 10 liter pr. kalv pr. dag allerede i enkeltboksene, når kalve var 14 dage gamle.

Alle kalve blev tildelt 6 L sødmælk/mælkeerstatning de første 2-3 uger, og derefter blev kalvene fordelt på de tre behandlinger:

- H1: Høj mælkemængde og én mælkefodring i fravænningsperioden (10 liter)
- H2: Høj mælkemængde og to mælkefodringer i fravænningsperioden (10 liter)
- M: Moderat mælkemængde og to mælkefodringer i fravænningsperioden (6 liter)

Sygdomsscore og foderoptag blev som hovedregel registreret hver 14 dag, mens vægte og temperatur blev registreret så tæt på foderskifte som muligt.

Take home message:

1. At tilvæksten fra fødsel til afslutningen af forsøget var højere for de kalve, der havde fået en høj mælkemængde end for de kalve, der havde fået moderat mælkemængde ($P=0,004$).

2. At det var en tendens til, at den samlede tilvækst var højere for kalve, der i fravænningsperioden kun havde fået mælke en gang om dagen i modsætning til de kalve, der havde fået mælk to gange om dagen ($P=0,19$).
3. At forskellen mellem de enkelte hold var på ca. 30 gram. Mindste kvadrats gennemsnittet for H1 var på 836, for H2 på 806 og for M 767 gram pr. dag.
4. At kalve på moderat mælkemængde i gennemsnit havde en temperatur, der var ca. 0,25 grader højere end kalvene på høj mælkemængde. Forskellen var signifikant ($P<0,0001$).
5. At behandlingen havde en signifikant effekt på andelen af kalve, der blev scoret til at have diarré ($P<0,0001$). De moderat fodrede kalve havde den højeste forekomst, H2 mellem forekomst og H1 den laveste forekomst.
6. Effekten af behandling på andelen af kalve scoret med lungebetændelse vekselvirkede signifikant med besætningen ($P=0,016$). I besætning B var der ikke forskel på de 3 behandlinger, mens de moderat fodrede kalve i både besætning A og C scorede højere for lungebetændelse end kalvene, der fik de høje mælkemængde. I besætning A scorede hold H2 også højere for lungebetændelse end hold H1 ($P=0,03$), mens der ikke var forskel i besætning C.
7. At der ikke var forskel på andelen af kalve, der blev behandlet for lungelidelser/diarre mellem de tre behandlinger ($P=0,64$ henholdsvis $P=0,97$).
8. At der ikke var signifikant effekt af behandling på det samlede kraftfoderoptag i de tre besætninger ($0,92$).

En forøgelse af mælkeniveauet fra fx 6 til 10 kg/dag vil forøge tilvæksten før fravænnning, men det mest interessante er, at det sandsynligvis også vil forøge mælkeydelsen i første laktation.